

ČESKÁ REPUBLIKA

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 13. 2. 2004
/KRAJSKÝ SOUD V PLZNI (č. 121)

13. 2. 2004
B 5. II. 2004

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudkyní JUDr. Vlastou Formánkovou v právní věci žalobkyně **Ing. arch. V. M.**, bytem [redacted], zastoupené JUDr. Táňou Butkovou, advokátkou AK Butková - Vaňková, Praha 1, Skořepka 7, proti žalovanému **Thermal - F, a. s.**, se sídlem I. P. Pavlova 2001/11, Karlovy Vary, zastoupeného JUDr. Karlem Čermákem APK Čermák, Hořejš, Myslíl, Praha 1, Národní 32, o ochranu autorských práv,

takto :

- I. Žaloba s rozsudečným požadavkem, že jednání žalovaného spočívající v zásazích do uměleckého pojetí architektonického díla, tj. hotelu Thermal v Karlových Varech, neoprávněně zasáhlo do autorských práv žalobkyně k tomuto dílu, se z a m í t á .
- II. Žalovaný je povinen se bez souhlasu žalobkyně zdržet jakýchkoli zásahů do uměleckého pojetí tohoto architektonického díla, tj. hotelu Thermal v Karlových Varech.
- III. Žalovaný je povinen se žalobkyni veřejně omluvit ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, a to formou placené inzerce na svůj náklad v měsíčníku **Architekt** v následujícím znění:
„Společnost Thermal - F, a. s., se sídlem I. P. Pavlova 2001/11, 360 01 Karlovy Vary, IČO 25401726 se jako investor rekonstrukce hotelu Thermal v Karlových Varech tímto omlouvá ing. arch. M. [redacted] spoluautorce návrhu a projektu této budovy za porušení jejích autorských práv spočívajících v nerespektování jejího autorského názoru na úpravu či změnu tohoto architektonického díla. Společnost Thermal - F, a. s., aniž by si souhlas autorky předem vyžádala, provedla rekonstrukční práce v interiéru hotelu, a to i přes výslovný zákaz autorky.“

IV. Žaloba s rozsudečným požadavkem veřejné omluvy ve znění:

„Společnost Thermal - F, a. s., se sídlem I. P. Pavlova, 360 01 Karlovy Vary, IČO 25401726, se jako investor rekonstrukce hotelu Thermal v Karlových Varech tímto omlouvá ing. arch. M. [REDAKCE], spoluautorce návrhu a projektu této budovy za porušení jejích autorských práv spočívajících v nerespektování autorského názoru na úpravu či změnu tohoto architektonického díla. Společnost Thermal - F, a. s.; aniž by si souhlas autorky předem vyžádala, provedla rekonstrukční práce v interiéru hotelu, a to i přes výslovný zásah autorky,“
v denících Hospodářské noviny a Lidové noviny **se z a m í t á .**

V. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**VI. Žalobkyně je povinna zaplatit Českému státu na účet Krajského soudu v Plzni na státem zálohovaných nákladech řízení 872,50 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.**

466, - Kč - operace bezplatně
dne 14. 6. 2004.

O d ů v o d n ě n í

Žalobkyně se žalobou směřující proti žalovanému ve znění všech soudem připuštěných změn domáhala:

1. aby soud určil, že jednání žalovaného spočívající v zásazích do uměleckého pojetí architektonického díla, tj. hotelu Thermal v Karlových Varech, neoprávněně zasáhl do autorských práv žalobkyně k tomuto dílu
2. aby žalovaný byl povinen bez souhlasu žalobkyně se zdržet jakýchkoliv zásahů do uměleckého pojetí tohoto architektonického díla
3. aby žalovaný byl povinen se žalobkyni veřejně omluvit, a to formou placené inzerce, na svůj náklad v denících Hospodářské noviny, Lidové noviny a měsíčníku architekt ve znění omluvy v rozsudečném výroku, na něž soud odkazuje.

Žalovaný navrhoval zamítnutí žaloby v celém rozsahu, když podrobným rozbořem právních ustanovení měl za to, že je na místě zamítnout žádost na určení, že jednání žalobce spočívající v zásazích do uměleckého pojetí architektonického díla neoprávněně zasáhlo do autorských práv žalobkyně k tomuto dílu, když není prokázán naléhavý právní zájem na takovém určení, a to již v souvislosti s tím, že zároveň žalobkyně žaluje naplnění. Zároveň namítal neurčitost žalobního požadavku o určení povinnosti žalovaného zdržet se jakýchkoliv zásahů do uměleckého pojetí tohoto architektonického díla a odmítal i satisfakční požadavek žalobkyně s tím, že žalobkyně neprokázala své autorství, respektive spoluautorství k tomuto dílu.

Z důkazů, které byly v řízení provedeny, zjistil soud následující skutkový stav:

Ve veřejné soutěži v roce 1965 zvítězili manželé M. [REDAKCE] v konceptu hotelu Thermal, tehdy jako zaměstnanci Stavoprojektu Praha. Projekt začal vznikat zhruba v roce 1965, v letech 1968 až 1969 pak již vytvářeli prováděcí projekt. Ve Stavoprojektu pracovali do roku 1967, kdy spolu s dalšími kolegy ze Stavoprojektu vystoupili a s ohledem na tehdejší společenskou situaci mohli založit Sdružení projektových ateliérů, kde tvořili projekt mezinárodního hotelu a festivalového kina v Karlových Varech. Úvodní fáze projektu skončila zhruba v roce 1966 a po schválení byl objednan celý prováděcí projekt. S ohledem na

vystoupení manželů M [redacted] ze Stavoprojektu a založení Ateliéru tvořili projekt již mimo organizaci Stavoprojekt. Po roce 1968 se ze Sdružení stal Projektový ústav hlavního města Prahy a stavba hotelového komplexu započala v roce 1969, kolaudována byla v polovině 70. let. Stavba probíhala pod autorským dozorem manželů M [redacted]. Celý projekt byl tak rozsáhlý, že byl vypracováván spolu s dalšími spolupracovníky a s řadou spolupracujících ústavů a institucí. Soutěžní návrh, jímž manželé M [redacted] obsadili první místo v architektonické soutěži konané v roce 1965, byl znám odborné veřejnosti a komplex hotelu Thermal je v této odborné veřejnosti považován za úplný původní soubor staveb, který je projevem vlastního osobitého, tvůrčího a původního řešení ve sdělitelné formě projektu a dokončené stavby jako uvedený celek tvarový, dispoziční, materiálový, technologický a provozní. Nepředstavuje tedy pouze vnější tvar, nýbrž veškeré prvky, které jako určitý autorský projev vedly k určitému osobitému řešení a vnímatelnému výsledku. Celistvý obsah díla tvoří prvky jednak autorskoprávně jedinečné ale i prvky volné, tedy takové, které samy o sobě a izolovaně sice autorskoprávní ochraně nepodléhají, avšak byly užity jedinečně a autorsky původně v celku autorského díla. Autorskoprávní ochranu se všemi uživateli komplexu hotelu Thermal zajišťovali manželé M [redacted] po celou dobu. Po úmrtí svého manžela pak paní žalobkyně sama jako spoluautorka díla až do doby, kdy na základě smlouvy o nájmu nemovitosti uzavřené mezi Fondem národního majetku České republiky a společností Thermal - F, a. s. začal užívat hotelový komplex žalovaný. Smlouva nabyla účinnosti a platnosti dnem 1. května 1999, byla podepsána dne 25. 2. 2000 a byla uzavřena na dobu určitou, a to do data zápisu nemovitostí, které byly předmětem nájmu, do katastru nemovitostí. Žalovaný ve smyslu smlouvy o nájmu hotelového komplexu činí kroky o zakladování této nemovitosti. Mezi Fondem národního majetku ČR a žalovaným byl pak uzavřen dodatek smlouvy o nájmu ze dne 27. 8. 2001, jímž se mimo jiné žalovaný zavázal na své vlastní náklady zajišťovat obvyklé udržování najatého hmotného majetku, jeho správu, včetně přílehlých chodníků. Žalovaný byl zapsán do obchodního rejstříku u Krajského soudu v Plzni pod B 813 dne 30. dubna 1999.

Předchozí uživatelé respektovali autorská práva žalobkyně, a tato se také autorsky podílela na opravách a úpravách architektonického díla. Označený žalovaný však na základě vyhlášené obchodní veřejné soutěže v obchodním věstníku č. 40/2000 provedl rekonstrukci 12. až 15. poschodí, ačkoli s tímto postupem vyslovila žalobkyně nesouhlas. Na základě výsledků veřejné soutěže ing. arch. Z [redacted] žalobkyni ujistil, že nebude zasaženo provedenou opravou, provedenými investicemi, do znaků jejího díla, což však nebylo dodrženo. Proto byl také ing. arch. Z [redacted] potrestán v oblasti působnosti České komory architektů. V rámci oprav 12. až 15. patra došlo mimo jiné výměnou nábytku, výměnou zařízení v sociálních místnostech a nevhodným propojováním pokojů, jakož i nevhodným řešením podlahových krytin v těchto patrech hotelu k zásahu do jejího architektonického díla, které značně snižuje hodnotu díla, proto také se žalobkyně pokusila žalovanému zakázat, aby opravy a úpravy v tomto rozsahu byly bez jejího souhlasu prováděny. Žalovaný zpochybnil autorství, respektive spoluautorství žalobkyně. Mezi účastníky k dohodě nedošlo, a proto se žalobkyně k ochraně svých autorských práv obrátila na soud předmětnou žalobou.

Skutková zjištění mají oporu v provedeném dokazování, a to účastnické výpovědi žalobkyně, svědků J [redacted] a H [redacted], šetření soudu na místě samém a v listinných důkazech, kterými je: vyhlášení veřejné obchodní soutěže, sdělení architekta ing. Z [redacted] žalobkyni, závěr České komory architektů o porušení etického kodexu architektem Z [redacted], odborné statě komory architektů, encyklopedie Diderot. Provedené důkazy hodnoceny jednotlivě i ve vzájemné souvislosti poskytují dostatečný podklad pro závěr o tvůrčí spolupráci žalobkyně na sporném díle. Svědkové H [redacted] i J [redacted] potvrdili, že pracovali v ateliéru vedeném ing. arch. M [redacted] a že on spolu se svou manželkou byli tvůrci projektu a na realizaci tohoto

projektu se podíleli autorským dozorem. Je přirozené, že se soud opíral především o důkazy navržené žalobkyní, neboť na ní bylo, aby tvrzení, z nichž vyvozovala své nároky, prokázala, a proto provedl ty z označených důkazů, které považoval za potřebné ke zjištění skutkového stavu (§ 120 odst. 1 o.s.ř.). S ohledem na listinné důkazy, které byly v řízení provedeny, spolu s důkazy, které jsou uváděny shora, dospěl soud k závěru, že byl zjištěn skutkový stav natolik, že bylo možné o věci rozhodnout.

S ohledem na ust. § 106 zák. č. 121/2000 Sb. aplikoval soud na daný případ ustanovení zák. č. 35/65 Sb. o právu autorském, z čehož plyne, že otázku autorství či spoluautorství k dílu je třeba právně posuzovat podle předpisu platných a účinných v době, kdy dílo bylo vytvořeno. Nejprve se soud zabýval tím, zda žalobkyně je spoluautorkou tohoto díla a zda se jedná o dílo chráněné autorským zákonem. Žalovaný nezpochybňoval, že komplex mezinárodního hotelu Thermal je architektonickým dílem, avšak zpochybňoval, že by se jednalo o dílo chráněné autorským zákonem i ohledně interiéru a poukázal na to, že žalobkyně neprokázala své autorství, když navíc se jedná o dílo zaměstnanecké.

Žalobkyně se domáhala ochrany autorského práva s tím, že je autorkou stavby hotelu Thermal v Karlových Varech, který má charakter architektonického díla, včetně interiéru. Žalovaná organizace zamýšlí provést další úpravy stavby, které narušují a mění koncepci tohoto díla, což by bylo zásahem do nedotknutelnosti díla, jemuž se žalobkyně brání. Soud při svém rozhodování vycházel z ust. § 32 autorského zákona, když autorství žalobkyně potvrzují nejen svědci J. [redacted], H. [redacted], ale také i odborná stanoviska České komory architektů, korespondence mezi architektem Z. [redacted] a žalobkyní, jakož i obsah odborných publikací nezpochybňujících autorství, respektive spoluautorství, k architektonickému dílu manželů M. [redacted]. Spoluautorem je ten, kdo dílo vytvořil. Není rozhodující, jak je spolupráce více subjektů nazvána ba ani jak je nazývána jimi samotnými, neboť spoluautorský vztah buď je nebo není dán společnou tvůrčí činností. Pojmovým znakem spoluautorství je tvůrčí spolupůsobení několika osob (nejméně dvou) při zrodu díla a vznik jednotného a nedílného díla jako výsledku společné tvůrčí práce. Toto působení na vzniku díla musí být tvůrčí povahy ve smyslu autorského práva. Tvůrčí práce autorů zúčastněných na tvorbě uměleckého díla nemusí spočívat jen ve vytvoření konečné podoby díla. Předpokládá však neodmyslitelnou spoluúčast na ztvárnění myšlenky tvůrčím způsobem, vzájemný poměr činnosti spoluautorů musí být takový, aby samostatný podíl kteréhokoliv ze spoluautorů neměl sám o sobě povahu díla ve smyslu autorského zákona a aby zároveň tvůrčí spoluúčast každého ze spoluautorů byla předpokladem vzniku posuzovaného díla. Jestliže ze společné tvorby vznikne dílo jednotné a nedílné, jde o dílo spoluautorské. Je také třeba, aby se spolupůsobení autorů týkalo vlastního tvůrčího procesu, to tedy znamená, že k němu musí dojít v době před dokončením díla (§ 10 odst. 1 autorského zákona). Vycházeje z této úvahy soud s ohledem na výsledky dokazování dospěl k závěru, že předmětný objekt je architektonickým dílem v celém rozsahu, nejen co se týká exteriérů ale i interiéru, a že žalobkyně prokázala své spoluautorství na vzniku tohoto díla, které vytvořila spolu se svým dnes již zemřelým manželem a že je tedy ve sporu aktivně legitimována. Na tomto závěru nemění nic námitky žalovaného, že žalobkyně spolu se svým manželem dílo vytvářela v zaměstnaneckém poměru. Podle § 17 citovaného autorského zákona výraz užití díla k plnění úkolů bez dalšího autorova svolení již předpokládá, že došlo ke svolení předchozímu, že prvotní svolení k použití díla již bylo autorem uděleno. Teoreticky se přitom dovozuje existence legální domněnky o tom, že svolení k užití tzv. zaměstnaneckého díla bylo prvotně uděleno již tím, že zaměstnanec souhlasil v pracovní smlouvě u příležitosti vzniku svého pracovního poměru s výkonem takového druhu závislé práce pro zaměstnavatele, jehož objektivním výsledkem, oběma stranami alespoň srozuměným, může být vznik díla uměleckého splňujícího legální pojmové znaky takového díla podle autorského zákona. Normativní dikce zákonné domněnky, o nichž

se teoreticky pojmově jedná, je pojata nepřímo jen jako její zákonný předpoklad (presumpce). Jedná se přitom o zákonem předpokládanou legislativní domněnku nevyvratitelnou, neboť možnosti jejího důkazního vyvrácení zákon nepřipouští. Pojem vytvoření díla zaměstnancem ke splnění povinnosti vyplývající z pracovního poměru je rovněž pojmem autorskoprávním, ovšem se zjevným obsahem rázu pracovněprávního. Z hlediska autorského zákona je bezvýznamné, o jaké pracovněprávní postavení zaměstnanců se jedná. Autorský zákon totiž vychází z toho, že vznik díla, jeho vytvoření ke splnění povinnosti vyplývající z pracovního poměru, nemá vliv na autorská práva k tomuto dílu a na obsah těchto práv, vyjma některých zvláštností u práva s dílem nakládat ve vztahu k třetím osobám. Předmětem ochrany autorského zákona není žádná činnost, nýbrž až určitý duševní plod - výtvar (výsledek činnosti), a to bez ohledu na právní povahu činnosti. Názor nauky se ustálil na tom, že v případě ust. § 17 citovaného autorského zákona dochází k souběhu vztahu pracovněprávního a vztahu autorskoprávního.

Na dílo spoluautorů se plně vztahují veškeré legální pojmové znaky díla podle § 2 odst. 1 autorského zákona. Účelem volní součinnosti je společně vytvořit společným tvůrčím přičiněním jediné dílo (výsledek spoluautorské povahy), tj. povahy společné a nedílné. Je přitom autorskoprávně bezvýznamné, jaký je vzájemný právní vztah mezi spoluautory. Od společné tvůrčí činnosti je zapotřebí přísně oddělit povahu technickou nebo administrativní, dokumentační, informační a podobnou pomoc, kterou autorovi poskytuje výpomocná osoba nebo osoby, jejichž postavení je odvislé i od projevu autorovy vůle. Od nedělitelného společného práva autorského k dílu spoluautorů jako k nehmotnému výtvaru vzniklému společnou tvůrčí činností několika autorů, je zapotřebí odlišovat samotvůrčí činnost, to je faktickou společnou tvorbu díla, na němž se každý ze spoluautorů podílí svým tvůrčím podílem.

Soud tedy s ohledem na výsledky dokazování, když s odstupem doby, kdy bylo dílo tvořeno, si musel pomoci i důkazy nepřímými, neboť značná část projektové dokumentace již je skartována a navíc v souvislosti se společenskými změnami po roce 1989 není zřejmé, kam zmizely archivy projektových ústavů. Jestliže tedy za této situace dospěl k závěru, že žalobkyně je spoluautorkou předmětného díla, zabýval se oprávněností jejich žalobních požadavků. Je nepochybné, že závažným důvodem může být například ohrožení nebo porušení autorovy dobré umělecké pověsti. Pokud se týká prvního žalobního požadavku, dospěl soud k závěru, že žalovaný porušil autorská práva žalobkyně vědomě. Již z vyjádření žalovaného k požadavku žalobkyně založených v obsahu korespondence mezi účastníky vyplývá, že žalovanému bylo známo o spoluautorství žalobkyně, že byl žalobkyní ještě před rekonstrukcí upozorněn na porušení jejich autorských práv, že bez bližšího zkoumání a přesvědčivých důvodů odmítl její požadavky s poukazem na své ekonomické zájmy, a proto také zpochybňoval po celou dobu řízení její autorství k architektonickému dílu. Tím, že provedl opravu 12. až 15. patra mezinárodního hotelového komplexu Thermal a dovršil tak zásah do autorských práv žalobkyně a způsobil jí nemajetkovou újmu, kterou již nelze napravit. Soud však zamítl žádost na určení, když žalobkyně neprokázala naléhavý právní zájem na takovém určení, neboť, jak uvedeno shora, již došlo k porušení jejího práva, a proto podle názoru soudu se žalobkyně může domáhat jen takových nároků, jejichž účel a smysl je reparační. Při rozhodování o tomto žalobním požadavku soud vycházel z ust. § 80 písm. c) o.s.ř. a z ust. § 32 autorského zákona. Jestliže žalovaná organizace bude muset provádět úpravy stavby v dalších podlažích, které by však mohly narušit a měnit koncepci z architektonického díla, což by bylo zásahem do nedotknutelnosti díla, jemuž se žalobkyně právem brání, vyhověl soud jejímu druhému žalobnímu požadavku na odvrácení takového zásahu. Bylo prokázáno, že hotel Thermal je architektonické dílo, které má pojmové znaky díla podle ust. § 2 odst. 1 autorského zákona, neboť vyjadřuje myšlenku, která směřuje

k vytvoření díla výtvarněuměleckou tvůrčí formou. Výtvarné umělecké pojetí díla je předmětem ochrany podle § 12 odst. 1 písm. a) autorského zákona, a to především práva na nedotknutelnost díla. Právo na nedotknutelnost díla spočívá ve výlučném právu autora provádět na díle jakékoliv změny nebo úpravy, které zasahují do uměleckého pojetí díla. Změny a úpravy může provádět žalovaný jen se svolením autora. Z tohoto důvodu tedy druhému žalobnímu požadavku žalobkyně soud vyhověl tak, jak je ve výroku uvedeno.

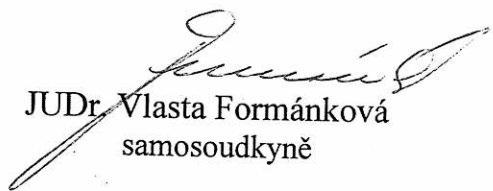
K dalšímu požadavku učinit a uveřejnit satisfakční prohlášení soud hodnotil přiměřenost tohoto zadostiučinění, aby nedošlo k zatížení žalovaného neúměrnými povinnostmi, které již neslouží k zákonem sledované satisfakci, nýbrž k odvetě či dokonce šikaně. Vycházejí z tohoto názoru s ohledem na výše uvedená zjištění, že žalobkyně je spoluautorkou architektonického díla hotelového komplexu Thermal vyhověl jejímu satisfakčnímu požadavku pouze ohledně měsíčníku Architekt. Žalobkyni se dostane satisfakce právě u odborné veřejnosti, neboť je zřejmé, že požadovaná omluva zveřejněná tak, jak se žalobkyně domáhá, v Hospodářských novinách i Lidových novinách, by byla oslovením laické veřejnosti a ve svém důsledku by mohla takováto informace vést k narušení ekonomických vztahů žalovaného a byla by tak nad rámec zákonem sledované satisfakce. Z tohoto důvodu soud satisfakčnímu požadavku o uveřejnění omluvného prohlášení v Hospodářských novinách a v Lidových novinách zamítl, jak je ve výroku uvedeno.

O nákladech řízení soud rozhodoval podle ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. a vzhledem k tomu, že jak žalobkyně tak i žalovaný měli ve věci úspěch pouze do jedné poloviny, rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

Podle § 148 odst. 1 má stát podle výsledku řízení proti účastníkům právo na náhradu nákladů řízení, které platil, pokud u nich nejsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. V daném případě svědek ing. H. [redacted] požadoval náhradu mzdy za dobu strávenou u soudu a jízdné z místa svého bydliště, tj. z [redacted] do Plzně a zpět. Soud mu přiznal za 4 a 3/4 hodiny náhradu mzdy a jízdné ve výši 160,-- Kč (doprava autobusem), celkem částku, která je uvedena ve výroku tohoto rozsudku a vzhledem k tomu, že výslech tohoto svědka k prokázání svých tvrzení navrhla žalobkyně, uložil soud v souladu se shora citovaným ustanovením tuto povinnost žalobkyni.

P o u č e n í : *Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů od jeho doručení dvojmo k Vrchnímu soudu v Praze prostřednictvím soudu podepsaného.*

V Plzni dne 22. května 2002

JUDr. Vlasta Formánková
samosoudkyně